

HORÁNYI MIKLÓS, A BÍRÓ ÉS AZ ÜGYÉSZ

Az igazság jogi és erkölcsi oldala

Mi az igazság? A jó igazságszolgáltatás viszszaeszközt-e a bűnt? E kérdésekre egész munkásságával keresi a választ Horányi Miklós, a Szegedi Fellebbviteli Főügyészség főügyésze, aki jogász életútjáért a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje kitüntetésben részesült augusztus 20-án. A kivételes alkalom kivételes témakörök megvitatására is ösztönöz.

„Büntetőbíró leszek, vagy semmi” – határozta el ifjúkorában Horányi Miklós, aki az ELTE diplomásaként 38 éves korában jutott e pályára csúcsára, élhette át a Legfelsőbb Bíróság büntetőbírájaként, mi mindent jelent számára e hivatás. De dolgozott a Pesti Központi Kerületi Bíróságon kerületi bíróként, az Igazságügy-minisztériumban, a Győri Városi Bíróság elnökeként is. A rendszerváltozás után megválasztották a Bírósági Dolgozók

„Minden egyes bűneset megérint, pedig megtanultam a távolságtartást”

FOTÓ: KARNOK CSABA

Szakszervezete elnökének, illetve egy külföldi multinacionális cég jogtanácsosaként és igazgatósági tagjaként megmártózott a gazdasági és pénzügyi jog uralta világban is. A Legfőbb Ügyészség szóvivősege után 2003-ban került a Szegedi Fellebbviteli Főügyészség főügyészi székébe. Így aztán – az ítélőtáblák és a fellebbviteli főügyészségek felállításával részese a magyar igazságszolgáltatás átalakításának.

A véleményalkotási és a döntéshozatali képességet alapvetőnek tartja az igazságszolgáltatásból feladatát vállalók körében. Ideális esetben a bíró, az ügyész és a védő együttműködve azon igyekezik, hogy az igazság kiderüljön. Ugyanakkor a két szerepet is belülről ismerő Horányi Miklós belátja: az ügyvéd védence érdekeit tartja szem előtt. Az ügyésznek viszont dolga, hogy a terhelő és enyhítő körülményeket egyaránt feltárja, de a főszerep a bíróé, aki nem felelhet, e játékban emberek élete, egzisztenciája a tét.

„Az igazság az, amit igyekszünk megközelíteni” – fogalmaz Horányi Miklós, aki közel négy évtizedes pályafutása alatt sokszor érezte: „Jogot szolgáltatam, szakszerűen és jól. De az igazsághoz, a jogi igazsághoz hozzátartozik, hogy azt erkölcsileg is igaznak tartsam.” Ezt elérni nem mindig sikerül, mert nehéz úgy feltárni egy ember belső világát, gondolkodását és motivációs rendszerét, hogy megértsük: mi vitt el a bűncselekményig.

„Minden egyes bűneset megérint, pedig megtanultam a távolságtartást” – jelzi a kettőséget. Mint mélyen érző ember átéli a vádlott katarziszt, dühét, szenvedélyeit és szenvedéseit, ugyanakkor a törvény oldalán állva átlátja a vádlott játszmáit. „Pszichológiát is végeztem, ez munkámban hasznomra vált” – ismeri el. Példaként a balástyai rémként emlegetett Szabót állítja, akit – meggyőződése – eddig nem sikerült megnyitni és saját zárt világából kizökenteni, vagyis máig sem tudjuk, ki Szabó.

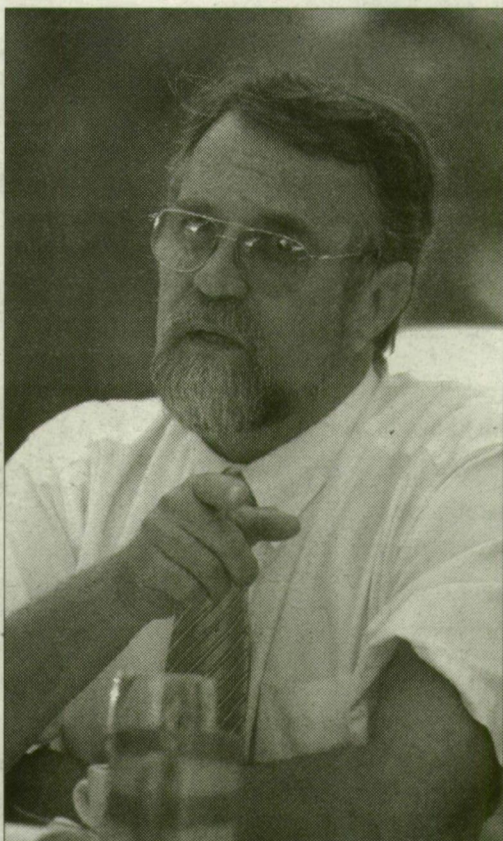
Mindannyiunkban ott a bűnöző. Ezt büntetőbíróként is érezte Horányi Miklós, ha erős felindulásból elkövetett emberölés vádlottjával szembesült. A visszavonhatatlan büntetthez elég egy rendkívüli helyzet, mikor az edzett önuralom megroppan, és a fékek elszakadnak.

„Elkeserít, szinte hiábavalónak látom a munkánkat – néz a jövőbe a Szegedi Fellebbviteli Főügyészség főügyésze. Fiatal koromban komolyan hittem abban, hogy ha jól dolgozunk, és igazságos ítéletek születnek, a bűnözés visszaszorul. Ma már azt mondom: ezt remélni is naivitás.”

Ú. I.

KALTENBACH JENŐ AZ ÁLLAMALAPÍTÓ HATODIK INTELMEÉRŐL

Versenyelőny a sokszínűség

„Minél keletebbre megyünk, egyre csökken a tolerancia a kisebbségi csoportokkal szemben”

FOTÓ: KARNOK CSABA

„Az egynyelvű és egyszokású ország gyenge és esendő...” - írja István király Intelmeiben a vendégek befogadásáról és gyámlításáról. Arra voltunk kíváncsiak, hogyan fogalmazza újra a Szent István-i gondolatot a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok Szegedről indult országgyűlési biztosa, a Szegedi Tudományegyetem oktatója, Kaltenbach Jenő, aki Szent István ünnepén a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjét kapta.

– Sokszínűség nélkül nincs egységes nemzet. E kijelentéssel lepte meg a kitüntetetteket a miniszterelnök. A politikusok tudnak szépet mondani, de kérdés, a kisebbségi csoportok jó érzéséért milyen döntéseket hoznak.

– Versenyelőny a sokszínűség – egy multinacionális vállalatnál ugyanúgy, mint egy országnál. Ezt az előnyt ki lehet használni, és el lehet pocskolni. Magyarországon például még senki sem mérte fel, a XX. században mekkora veszteséget, kárt okozott a holokauszt, a kitelepítés vagy mondjuk a roma-kérdés helytelen kezelése.

– Az államalapító tíz, jövőnek szóló intelme

közül a hatodikat a vendégek befogadása és gyámlítása fontosságának szánta. A másság befogadóképessége mégis hiányzik a többség értékrendjéből, még ma is. Miért?

– Az értelmes emberek tudják, ismerik ezeket az értékeket, de azok nem érvényesülnek a mindennapi szituációkban, ha az érzelmek irányítanak. Ebből a szempontból a közvélemény-formálók példaadásának döntő jelentősége van. Például a londoni merénylet után Tony Blair első reakcióként kijelentette: a terroristák szeretnék, de nem fogják megváltoztatni a britek értékrendjét, a multikulturalitásba, a sokszínűségbe vetett hitét.

– Nem ellentmondás a nemzetállam alapításának ünnepén a nemzethatárokat figyelmen kívül hagyó „multikultúra” teremtő erejéről szólni?

– A nemzet nem azonos a kulturális homogenitással. Pontosabban nem minden nemzetállamban azonos. Például Franciaországban nem nemzeti (kulturális) alapon született az állam, hanem egy másik, a republikánus hagyomány, Habermas-szal szólva az „alkotmányos hazafiság” alapján. A haza nem homogén kultúrájú egység, abba belefér a kulturális sokszínűség.

– Homogén, vagy durva különbségektől szabadult az ország az etnikai ügyek megítélésében?

– Minél keletebbre megyünk, annál rosszabb a helyzet – a gazdaság egyre kevésbé prosperál, a mindennapi élet egyre nehezebb, s ebből következően egyre csökken a tolerancia a kisebbségi csoportokkal szemben is. Hajdúban és Szabolcsban a legélesebb a romák és nem romák közti viszony, sok az elvarratlan szál. Sopron és környéke rendezettségével a másik véglet. Baranyában viszont sokkal nyitottabbak a fülek és a szívek. Csongrád ehhez képest is más, sziget.

– Határközelsége miatt viszont itt mindig is izgató kérdés az erdélyi, a vajdasági magyarok helyzete. Így van ez most is, mikor a vidékek hírei között gyakori a magyarverésekről szóló. Az itthoni „kisebbségi felelős” milyennek üti a határon túli magyarság helyzetét?

– Nem olyan rossznak és tragikusnak, mint egyesek. Tény, hogy a határon túliak – az Ausztriában élő burgenlandiakat leszámítva – identitásukat jól őrzik, a nyelv és kultúra-vesztés nem ijesztő, ugyanakkor részesei a helyi politikának, hiszen képviselőik ott ülnek a szlovákiai és a romániai parlamentben, minisztereket és miniszterhelyetteseket adva részesei a döntéseknek.

– A magyarországi kisebbségek ilyen szintű képviselete mikorra érhető el?

– Soha napján, kis kedden... E téren nincs helye a derűlátásnak.

ÚJSÁSZI ILONA

SZABÓ GÁBOR HÁROM KÍVÁNSÁGA EGY: GAZDÁLKODÁSBAN LEGALÁBB 3 ÉVRE ELŐRE LÁTNI

Az egyetemen egy a kutatás és oktatás

Közel három évtizedes tudományos, oktató-nevelő munkássága elismeréseként Szabó Gábor, a műszaki tudományok doktora, a Szegedi Tudományegyetem rektora a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje kitüntetését vehette át augusztus 20-án. Ebből az alkalomból a tanításról, az alap- és alkalmazott tudomány viszonyáról, a régiós tudásközpontokról is beszélgettünk.

– Tanárként a pályám elejére emlékszem a legszívesebben: akkor 9-12 fős csoportokban oktathattam például az energiagazdálkodással kapcsolatos ismereteket. Mára megtízszereződött a hallgatói létszám, de változott az egyetemi tanár feladata is – jelentette ki Szabó Gábor, a Szegedi Tudományegyetem rektora. Kedves tanítványaként Péter Szabó Istvánt említette, akit a Szegedi Élelmiszeripari Főiskolán oktatott, majd diákja elvégezte a Műegyetem gépészmérnöki szakát, most pedig az ő tanisként adjunktus.

– Az alaptudományok művelői azzal tehetik élővé előadásukat, ha fűszerezik az alkalmazott tudomány területéről származó példákkal. Ugyanakkor az alaptudomány gya-

korlati hasznosíthatóság nélkül keveset ér – mondta a műszaki tudományok doktora. Rektorként azt hangsúlyozta: az egyetemet az alaptudományok színvonalas művelése teszi egyetememmé, ennek erősítése, megfelelő finanszírozása fontos állami feladat. Az alkalmazott tudománynak a piacon kell megtalálnia a szerepét.

– Szeged tudományban elfoglalt előkelő helyét kellően érzékelteti, hogy az idézettség mutatók, az adott kapacitásra vetített tudományos teljesítmény alapján kialakított ötszázas világranglistán a kétszázadikak, a százas európain a nyolcvanötödikek vagyunk – emlékeztetett a politikamentes minősítésre. Ugyanakkor a különböző hazai mércéken elfoglalt helyére is büszke lehet az SZTE, ilyen például a K+F források alapján elnyert első-második hely. Ennek alapján kijelenthető, hogy az immár 11 karral működő szegedi egyetem Magyarországon fővároson kívüli legerősebb tudásbázisa.

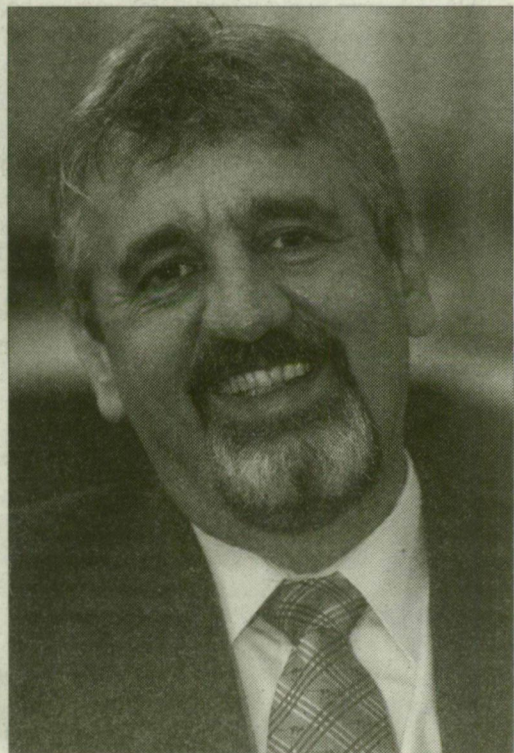
– Egymásra találnak a különböző karok, például az egykori JATE intézményei az Európai Unió úgynevezett hatos keretpályázatán szerepelnek sikerrel – utalt az integráció előnyeire Szabó Gábor.

– Az utóbbi néhány évben kevesebb időm jut az oktatásra és a kutatásra – ismerte el a

rektor, aki szerint csak a tartalmas kutatómunka hozhat tartalmas oktató-nevelői tevékenységet, s az egyetemi tanár kutatóként is dolgozva lehet naprakész. Általa művelt kedves tudományterületnek a heterodiszporoz-porok szárításméletét, ezen belül az élelmiszer-tartósításban a mikrohullámú technológia alkalmazását jelölte meg. Az általa vezetett Élelmiszeripari Műveletek és Környezettechnika Tanszéken jó csapat dolgozik, s ennek köszönhetően mostanában nagyobb figyelmet szentelhet az elemzésnek és a kutatásszervezésnek. Így lehetősége nyílik arra is, hogy az elmúlt 20-25 év tudományos eredményeit összegezze és a közeljövőben közkinccsé tegye.

A finanszírozási gondokat tekinti az átalakuló felsőoktatás legnagyobb problémájának az SZTE első embere, aki a Magyar Rektori Konferencia alelnöke. Ebbéli minőségében is azt szeretné, hogy az egyetemek gazdálkodásukat legalább három évre előre láthassák. – Mert egy akkora büdzsét, mint amekkora például a kisvárosnyi lakosságszámú egyetemi hallgatóval foglalkozó SZTE-é, másképp kezelni nem lehet – fonta egyetlen óhaját az augusztus 20-i kitüntetéséhez képzeltben járó három kívánságot.

Ú. I.

„Csak a tartalmas kutatómunka hozhat tartalmas oktató-nevelői tevékenységet”

FOTÓ: SCHMIDT ANDREA